

Vraag van de maand

Hoe ga je om met auteursrechten?

Ook in de kerkelijke gemeente moeten we ons realiseren dat we te maken hebben met auteursrechten. Zoals je als particulier weet dat je niet zomaar een boek, een cd, een dvd of een muziekstuk mag kopiëren, zo werkt dat ook in de kerk met de activiteiten die je daar hebt. Omdat veel kerken tegenwoordig online te vinden zijn, gelden daarvoor ook bepaalde regels waar je je aan moet houden. Hoe werkt het eigenlijk met auteursrechten, waar moet je op letten en wat kun je het beste doen?

TEKST NICO DE JONG EN WILNANDA HUKOM BEELD PR

Auteurswet

De auteurswet beschermt de makers van oorspronkelijke werken, omdat er auteursrecht op rust. De bedoeling is dat de oorspronkelijke maker zijn eerlijke vergoeding voor het werk ontvangt.

Officieel luidt artikel 1 van de Auteurswet:

Het auteursrecht is het uitsluitend recht van den maker van een werk van letterkunde, wetenschap of kunst, of van diens rechtverkrijgenden, om dit openbaar te maken en te verveelvoudigen, behoudens de beperkingen, bij de wet gesteld.

Door deze wetgeving heeft de maker van een werk (dus een schrijver, componist, dichter, musicus, schilder etc.) het recht zelf te bepalen wanneer, waar en op welke wijze het werk openbaar wordt gemaakt. Gebruikers van het werk zijn gehouden toestemming te vragen voorafgaand aan het gebruik, al dan niet tegen een financiële vergoeding. Dit geldt voor twee aspecten, namelijk het openbaar maken en het verveelvoudigen van het werk.

Openbaar maken

Bij openbaar maken gaat het om het publiek maken van het werk. Denk hierbij aan het zingen van een lied

buiten de privésfeer, het spelen van een muziekstuk, het beamen van een liedtekst of het vertonen van een film waarvoor toestemming is vereist.

Verveelvoudigen

Onder verveelvoudigen verstaan we het vermenigvuldigen, maar ook het bewerken of nabootsen van een werk. Dit kan op papier, het maken van een kopie op een geluidsdrager of beelddrager (computer, usb-stick of smartphone), maar ook door publicatie op internet of op sociale media. Denk in de praktijk van de kerkelijke context aan het overnemen van teksten, notenschrift in de papieren versie van de liturgie, kopieën van koormuziek, kopieën uit liedbundels en het plaatsen van liederen en afbeeldingen op een website. Ook bij verveelvoudigen is dus toestemming van de auteursrechthebbende nodig.

Uitzonderingen

Op genoemde regels zijn uitzonderingen. Zo is voor het maken van een thuiskopie (extra exemplaar van een reeds aangeschaft exemplaar) geen toestemming nodig als je het origineel in bezit hebt. Voor gemeentezang op zich is volgens een uitsluiting in de auteurswet geen toestemming nodig. Voor het spelen en zingen van muziek door muzikanten of een koor uit de eigen gemeente heeft de Protestantse Kerk in Nederland een regeling met Buma

Handige websites

Omgaan met auteursrechten en licenties is ingewikkelde materie en ingaan op alle details is op deze plaats niet mogelijk. Specifiekere gedetailleerde informatie over dit onderwerp is te vinden op de volgende websites.

Algemeen

- <https://mijnvkb.kerkrentmeester.nl/kennisbank/artikel/KA-01012/nl-nl#link4>
- <https://protestantsekerk.nl/auteursrechten>
- <https://protestantsekerk.nl/verdieping/5x-auteursrecht/>
- <https://nl.ccli.com/copyright-licences/>
- <https://kerkbeamer.nl/database/lied-en-liedbundel-licenties/> (met handig overzicht van licenties per liedbundel)

Licentiecheckers

- www.licentiechecker.nl
- <https://kerkbeamer.nl/database/lied-en-liedbundel-licenties/licentiecheck/>

getroffen. Tekst en muziek zijn rechtevrij wanneer de auteur langer dan 70 jaar geleden is overleden.

Licenties

Om volgens de regels te handelen en niet voor ieder werk afzonderlijk toestemming te vragen aan de auteur kun je de gebruiksrechten afkopen door een licentie aan te schaffen. Er zijn hierin twee soorten licenties te onderscheiden. Er zijn licenties voor gebruik in de eredienst zelf en er zijn streamingslicenties.

Licenties voor gebruik in de eredienst

Bij de aanschaf van een liedbundel in boekvorm zijn de kosten voor gebruik doorberekend in de aanschafprijs. Wil je de liedteksten tijdens de dienst echter ook projecteren via een beamer of wil je een liturgie afdrukken, dan is hiervoor wel toestemming nodig. Hiervoor kunnen licenties worden aangeschaft. Welke licenties je nodig hebt is afhankelijk van de bundels die gebruikt worden in de eredienst. Om er achter te komen welke licenties in jouw gemeente nodig zijn, kan gebruik worden gemaakt van een licentiechecker (zie kader).

Online uitzenden

Het online uitzenden (streamen) van kerkdiensten valt in de meeste gevallen niet onder deze licenties. Er zijn licenties die het uitzenden van liederen via platforms als kerkomroep of kerkdienstgemist zien als een verlenging van de kerkzaal, maar over het algemeen geldt dat hier-

voor streamingslicenties nodig zijn. De twee belangrijkste licenties op dit gebied zijn de streamingslicentie van CCLI (voor het weergeven van liedteksten via streamingsplatforms als kerkomroep, kerkdienstgemist.nl en YouTube) en de Buma Streaming Licentie (voor het weergeven van geluid via kerkdienstgemist.nl, kerkomroep en soortgelijke platforms, overigens ook aan te schaffen via CCLI). Omdat BumaStemra een overeenkomst gesloten heeft met de grote social media platform, is een Buma Streaming Licentie niet nodig wanneer een kerkdienst online uitgezonden wordt via YouTube of Facebook.

Wel is het belangrijk om te weten dat niet alle auteurs automatisch bij Buma of CCLI zijn aangesloten. Dit is na te gaan via de titelcatalogus op de startpagina van BumaStemra en via de database SongSelect van CCLI. Ook als je als kerk alle licenties die voor jouw gebruik worden aangeraden hebt aangeschaft, zullen er nog liederen zijn waarvoor apart toestemming gevraagd moet worden. In de meeste gevallen wordt hier door de auteurs van kerkelijke liederen coulant mee omgegaan, maar het kan dus zijn dat een auteur een naheffing oplegt als er geen toestemming is verkregen. En daarmee staat hij volledig in zijn recht.

